

Document	Archeologische Quickscan	
Plangebied	Spanbroekerweg 231a, Spanbroek, gemeente Opmeer	
Adviesnummer	18035	
Opsteller(s)	J. van Leeuwen (archeoloog) & C.M. Soonius (regio-archeoloog)	
Datum	21-02-2018	

Advies	Vrijgeven onder voorwaarde: Monitoring werkzaamheden (kosteloos)	
Vervolgtraject	Het is van belang dat Archeologie West-Friesland minstens een week van tevoren wordt geïnformeerd over de start van de werkzaamheden. Graag ontvangen wij de contactgegevens van de veroorzaker, zodat contact kan worden onderhouden over de voortgang.	
	Aad Weel (medewerker AWF)	06-52824909
	Josje van Leeuwen	06-52828998

Archeologische Quickscan

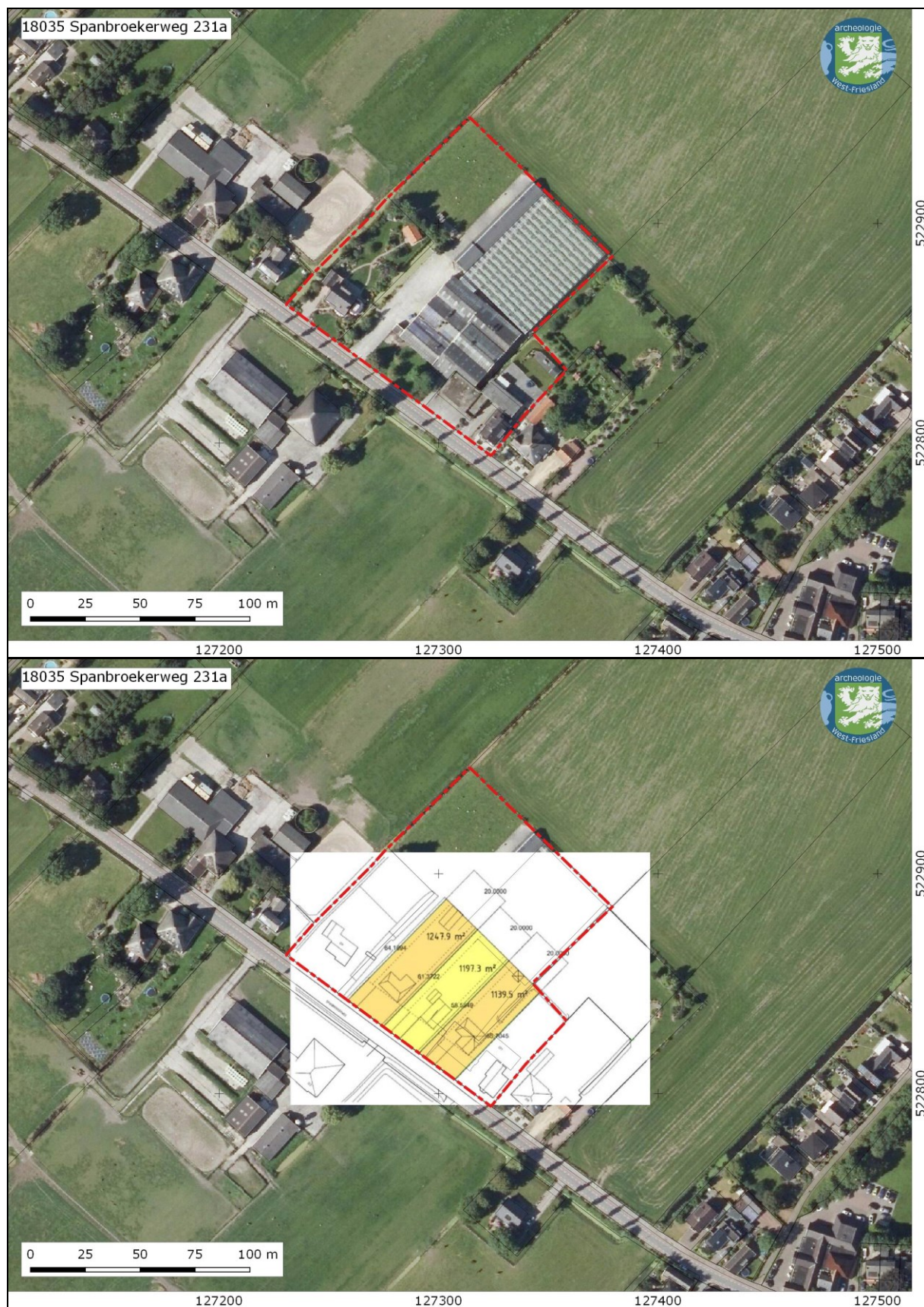
1. Bestaande situatie en voorgenomen ingrepen

Op verzoek van de gemeente Opmeer (contactpersoon: Marco Goverde) is een archeologische quickscan gemaakt ten behoeve van de voorgenomen ontwikkeling in plangebied Spanbroekerweg 231a te Spanbroek.

Separaat wordt een cultuurhistorisch advies aangeleverd ten behoeve van het voorontwerp bestemmingsplan 'Ruimte voor ruimteregeling Spanbroekerweg 231a te Spanbroek', opgesteld door Rho Adviseurs voor Leefruimte in januari 2018 (NL.IMRO.0432.BPSpanbroekerweg231-VO01).¹

Op de locatie Spanbroekerweg 231a waren twee bedrijfswoningen en verschillende bedrijfsgebouwen (ca. 4500 m²) aanwezig. De bedrijfsgebouwen zijn inmiddels gesloopt. Het ligt in de planning op de locatie een drietal woningen te realiseren met een totaaloppervlak van ca. 380 m² (afb. 1). Het is niet bekend hoe de woningen zullen worden gefundeerd, maar in deze quickscan wordt uitgegaan van een onderheide fundering.

¹ Soonius & Van Leeuwen 2018.

Afbeelding 1. De locatie van het plangebied in 2017 (rode stippellijn, boven) en geplande nieuwbouw (onder) aan de Spanbroekerweg 231a in Spanbroek, gemeente Opmeer (bron: PDOK en Rho Adviseurs).

2. Bestemmingsplan en conceptbeleidskaart archeologie

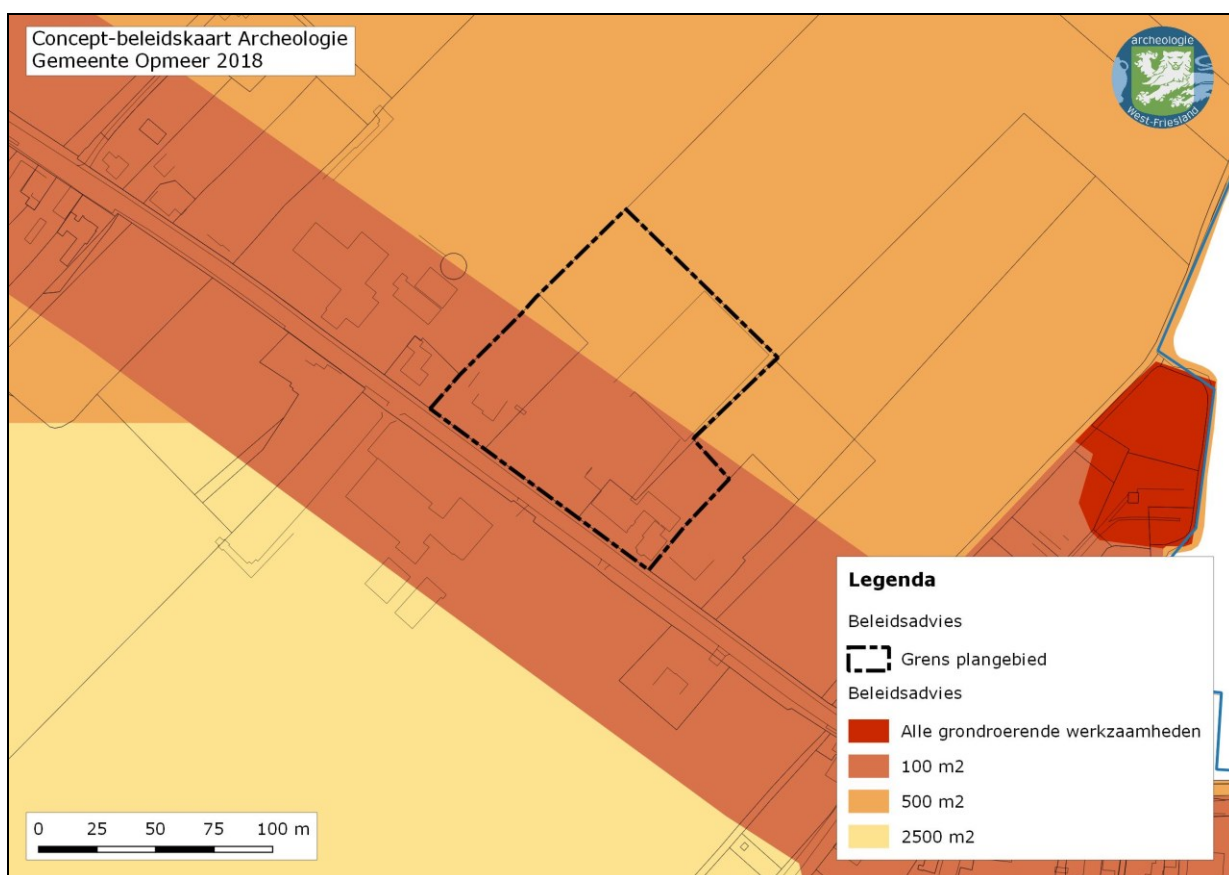
In 2010 is door de gemeenteraad van Opmeer de Erfgoedverordening de gemeentelijke archeologische beleidsadvieskaart vastgesteld. Deze archeologische kaart is in 2008 vervaardigd door de Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland. De beleidsadvieskaart is in 2012 op details gewijzigd. Dit betrof de begrenzing van Rijks- en Provinciaal Monumenten, en het vrijgeven van reeds opgegraven terreinen.

Op de Beleidskaart Archeologie van de gemeente Opmeer valt het plangebied binnen een zone waar het aspect archeologie dient te worden meegewogen bij plannen met een omvang groter dan 500 m².

De tien jaar oude beleidskaart die als basis voor voorgaande bestemmingsplannen heeft gediend, is aan vernieuwing toe. Op basis van de huidige kennis kan een meer toegespitste beleidskaart worden opgesteld, waarin de meest recente gegevens zijn verwerkt. Deze nieuwe "concept-beleidskaart" dient als leidraad voor nieuwe bestemmingsplannen te worden gehanteerd.

Op de concept-beleidskaart is zichtbaar dat het plangebied in twee verschillende zones valt (afb. 2). Langs het lint geldt een hoge waarde voor vindplaatsen uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd, overeenkomstig de andere bewoninglinten in West-Friesland (donkeroranje op afb. 2). Op het achterste deel van het perceel, in het buitengebied, geldt op deze locatie een hoge verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie (oranje op afb. 2).

Voor de zone met een hoge archeologische waarde geldt op de beleidskaart een vrijstellingsgrens van 100 m², overeenkomstig het beleid elders in West-Friesland. Voor de hoge verwachting in het buitengebied geldt een vrijstellingsgrens voor bodemverstoringen kleiner dan 500 m² en ondieper dan 40 cm.

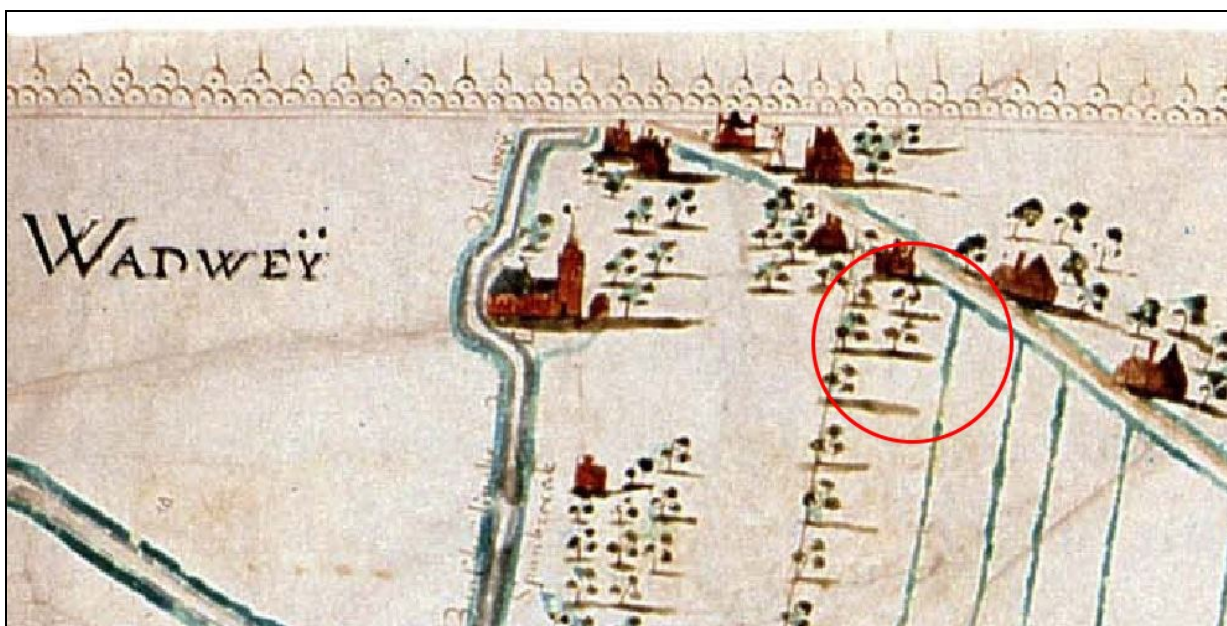
Afbeelding 2. De locatie van het plangebied in 2017 (zwarte stippellijn) op de concept-beleidskaart archeologie van de gemeente Opmeer, status 2018 (bron: AWF).

3. Cultuurhistorische achtergrond

Het lintdorp Spanbroek sluit in het oosten aan op het gehucht Wadway. Het is aannemelijk dat het dorp Spanbroek in de 11de of 12de eeuw is ontstaan. De oudste vermelding van het dorp dateert uit de 13de eeuw, uit een tekst die mogelijk terugverwijst naar documenten uit de vroege 12de eeuw. Het is waarschijnlijk dat de bewoning zich in het begin voornamelijk in de buurt van de kerk van Spanbroek concentreerde.²

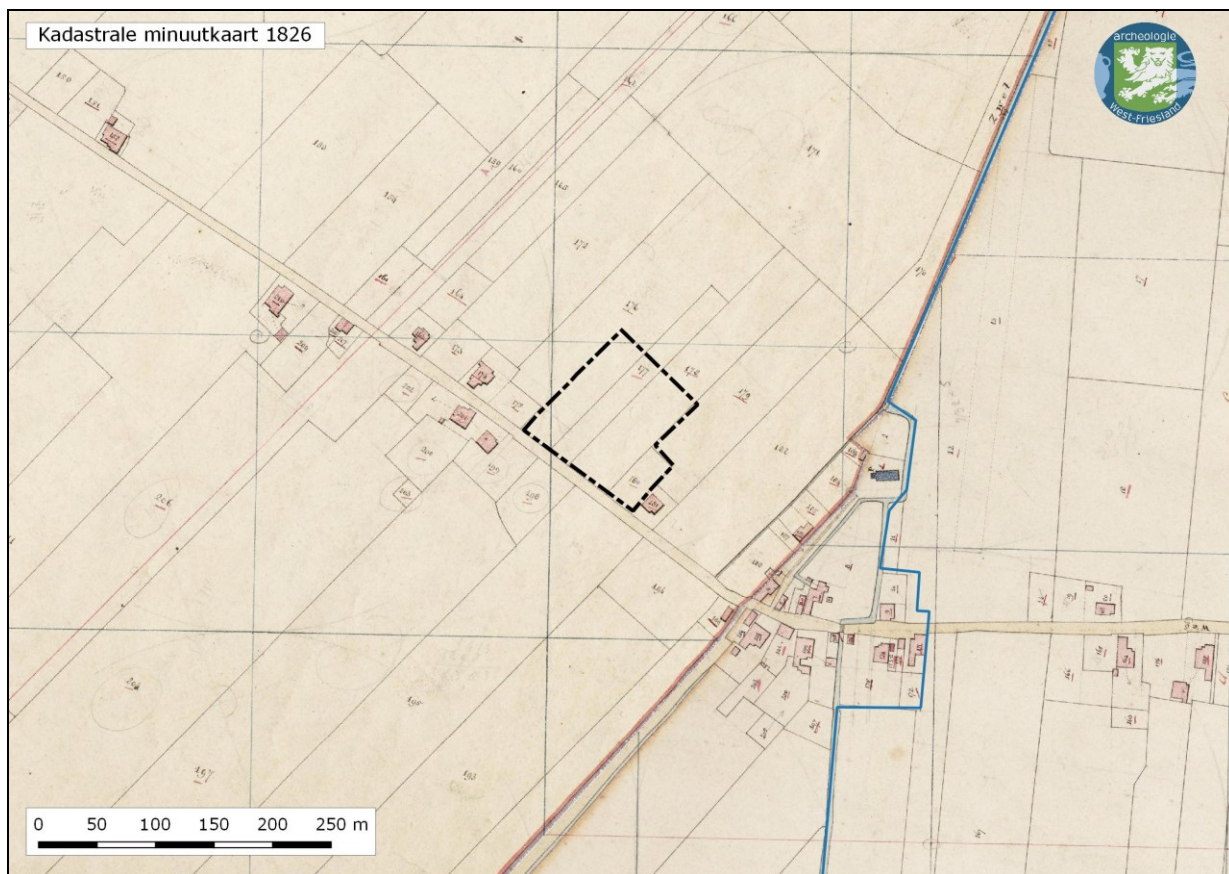
Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. Op de oudste kaart van Spanbroek is zichtbaar dat al aan beide kanten van de Spanbroekerweg wordt gewoond. De kaart is schetsmatig en het is daarom lastig de locatie van het plangebied te bepalen. Mogelijk is binnen het plangebied bebouwing aanwezig; deze zou zich dan waarschijnlijk in het uiterste zuidoostelijke hoek bevinden (afb. 3).

Op de kadastrale minuutkaart uit 1826 lijkt er minder bebouwing aanwezig rondom het dorpslint. Binnen het plangebied is geen bebouwing zichtbaar (afb. 4). De percelen zijn volgens de Oorspronkelijk Aanwijzende Tafel in gebruik als "bouwland".

Afbeelding 3. De locatie van het plangebied (rode cirkel, bij benadering) op een kaart van Spanbroek uit 1647 (kaart waterschap West-Friesland). Het noorden is onder.

² Gerritsen 2014.

Afbeelding 4. De locatie van het plangebied (zwarte stippellijn) op de kadastrale minuutkaart uit 1826 (beeldbank.cultureelerfgoed.nl). In blauw de moderne gemeentegrens.

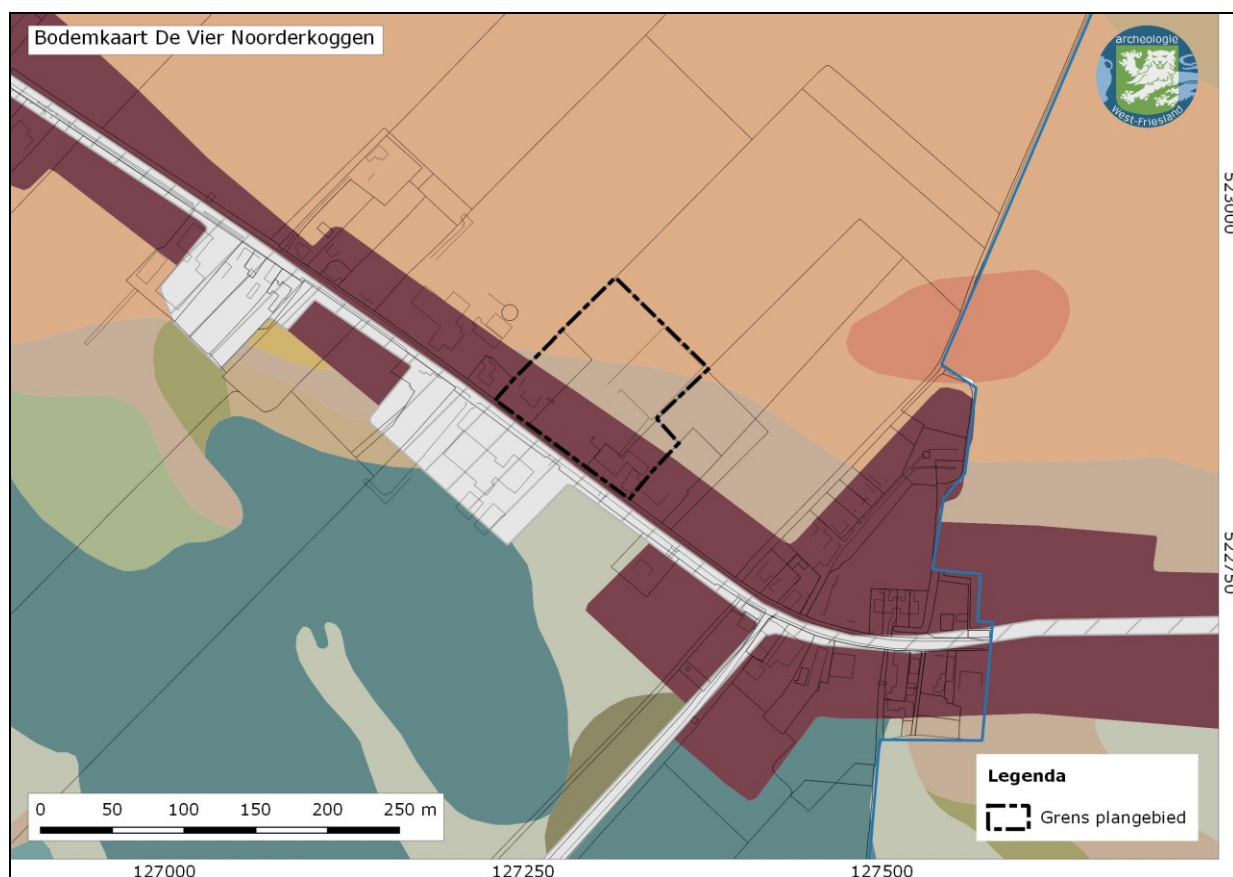
4. Archeologische en geologische bronnen

In de directe omgeving van de kerk van Wadway zijn verschillende vondstmeldingen gedaan (o.a. Archis-vondstmeldingsnummers 4348, 4349, 4508, 4520-4522, 4982 en 4985). De vondstmeldingen betreffen vrijwel uitsluitend fragmenten van middeleeuws aardewerk.

Op de bodemkaart De Vier Noorderkoggen is zichtbaar dat het perceel op drie verschillende bodemtypes ligt (afb. 5). Aan het lint ligt een middeleeuwse cultuurgrond (OC2, donkerpaars op afb. 5), met een hoge waarde voor vindplaatsen uit de Middeleeuwen. Direct daarachter ligt een zware zavel (MFIII-II3b) en daarachter (zeer) lichte zavel (MFIII-II2a). Deze zavelige afzettingen zijn een restant van een zeearm, die vanaf de Noordzee via Bergen tot in West-Friesland reikte. Voor laatstgenoemde bodems geldt een (resp.) hoge en middelhoge verwachting voor vindplaatsen uit de (Late) Bronstijd.

Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN2) is zichtbaar dat ter plaatse van de geplande nieuwbouw binnen het plangebied geen duidelijke verhoging zichtbaar is. Terpachtige constructies langs de dorpslinten in West-Friesland wijzen mogelijk op de aanwezigheid van (langdurige) middeleeuwse bewoning.

Gezien de (relatief) geringe omvang van de ingreep benodigd voor de bouw van de woningen is de verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie niet van invloed op het archeologisch advies.

Afbeelding 5. De locatie van het plangebied (zwarte stippellijn) op bodemkaart De Vier Noorderkoggen (Du Burck & Dekker 1975).

5. Archeologische veldtoets

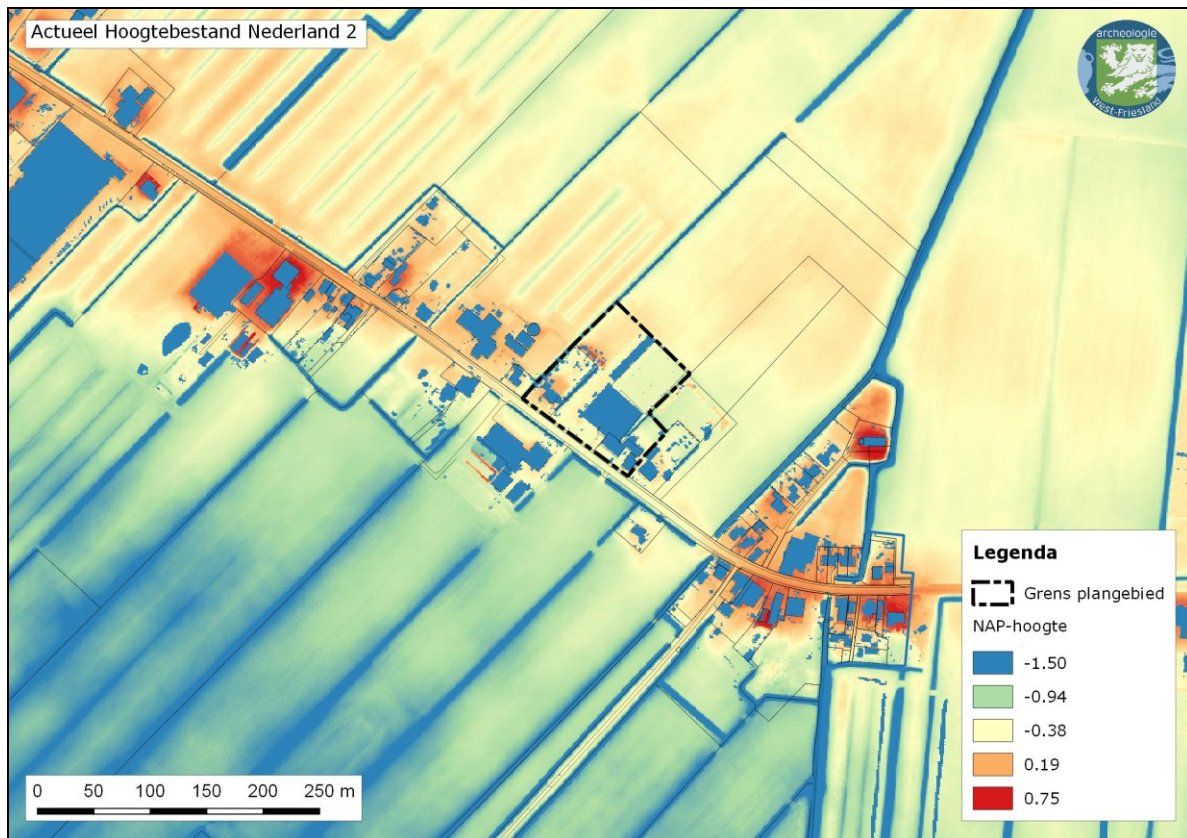
Op 21 februari 2018 is op het perceel een archeologische veldtoets uitgevoerd. Tijdens de veldtoets zijn drie boringen gezet (afb. 7, zie bijlage 1). Uit de boringen blijkt dat de recente sloop van de opstallen een verstoring van ca. 20-30 cm –mv teweeg heeft gebracht. Onder deze verstoringsslaag is een vrij schone kleiige humeuze ophogingslaag aangetroffen. In boring 3 is in die laag een scherp aardewerk aangetroffen uit de late 19de tot vroege 20ste eeuw. Er zijn geen indicaties gevonden voor de aanwezigheid van (middeleeuwse) bewoning. De ophogingslaag is alleen in boring 1 van enige omvang (80 cm dik). De overgang naar de kalkrijke mariene afzettingen is scherp. De mariene sedimenten bestaan uit uiterst siltige klei en sterk siltig uiterst fijn zand.

6. Conclusie

Op het perceel Spanbroekerweg 231a zullen drie woningen worden gerealiseerd. Voor de bouw van de woningen zijn de bestaande opstallen gesloopt. De geplande nieuwbouw heeft een omvang van ca. 380 m².

De dorpen Wadway en Spanbroek ontstaan in de 11de of 12de eeuw. Langs het lint geldt een hoge waarde voor vindplaatsen uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Binnen het gehele plangebied geldt een middelhoge tot hoge verwachting voor vindplaatsen uit de Bronstijd.

Op basis van de beschikbare gegevens zijn binnen de contouren van de nieuwbouw geen aanwijzingen gevonden dat op deze locatie bewoning heeft plaatsgevonden vóór de moderne tijd. Alhoewel weinig bekend is over de (middeleeuwse) bewoning langs het lint, lijkt het niet waarschijnlijk dat op deze locatie bewoning heeft plaatsgevonden.

Afbeelding 6. De locatie van het plangebied (zwarte stippellijn) op het Actueel Hoogtebestand Nederland (www.ahn.nl). De loop van de grote getijdengeul is goed te zien.

Afbeelding 7. De boorpuntenkaart.

7. Advies

Indien de (grondroerende) plannen ongewijzigd blijven, is nader archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg niet noodzakelijk.

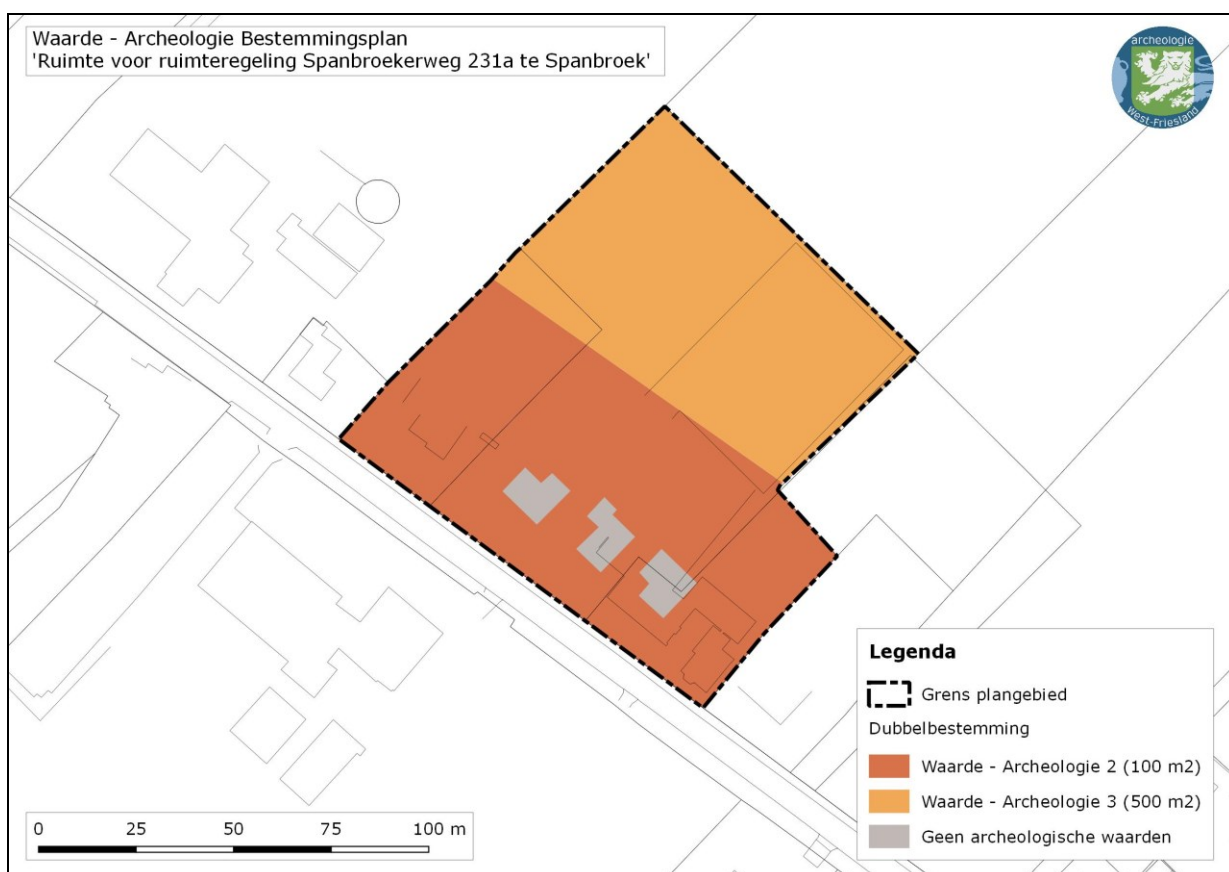
Archeologie West-Friesland adviseert de voorgenomen ingrepen vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie.

De voorgenomen ingreep is vrijgesteld van archeologisch onderzoek. Ten behoeve van het doen van waarnemingen dient wel in de omgevingsvergunning te worden opgenomen dat Archeologie West-Friesland toekomstige graafwerkzaamheden wil monitoren.

Voor het monitoren van de graafwerkzaamheden worden geen kosten in rekening gebracht en dit zal niet tot noemenswaardige vertragingen leiden. Vondstmateriaal dat bij het uitvoeren van het werk wordt aangetroffen is (conform de Erfgoedwet, § 5.4, artikel 5.10) eigendom van de Provincie Noord-Holland en zal door Archeologie West-Friesland worden aangeleverd aan het Provinciaal Depot van Bodemvondsten te Castricum.

Het is van belang dat Archeologie West-Friesland minstens een week van tevoren wordt geïnformeerd over de start van de werkzaamheden (Aad Weel: tel. 06-52824909). Graag ontvangen wij de contactgegevens van de veroorzaker, zodat contact kan worden onderhouden over de voortgang.

Ten behoeve van het voorontwerp bestemmingsplan is een advieskaart vervaardigd, waarop de dubbelbestemmingen staan weergegeven (afb. 8). Deze kaart dient te worden overgenomen in de verbeelding. De vectorbestanden hiervan kunnen op aanvraag worden aangeleverd.

Afbeelding 8. Grens plangebied met daarop de dubbelbestemmingen weergegeven.

8. Bronnen

AHN2 (www.ahn.nl)

Archis 3.0

Burck, P. du & L.W. Dekker, 1975. De bodemgesteldheid van de Vier Noorder Koggen. *Stiboka-rapport* 972, Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Gemeente Opmeer, 2012. Beleidskaart Archeologie (vastgesteld door de gemeenteraad in 2012).

Gerritsen, S., 2014. *Ontgonnen, opgehoogd en bewoond. Archeologisch onderzoek naar een middeleeuwse terp en een stolpboerderij aan de Spanbroekerweg 120 in Spanbroek, gemeente Opmeer, Hoorn (WAR 67).*

Mulder, J.R., J. van Berkum & F.G.M. van Pruissen, 1983. Ruilverkaveling De Gouw: bodemgesteldheid en bodemgeschiktheid. *Stiboka-rapport* 1597. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Noord-Hollands Archief

Westfries Archief

9. Geldigheid

Indien de (bodemroerende) plannen voor dit project worden gewijzigd na advisering, dan dienen de nieuwe plannen te worden voorgelegd aan Archeologie West-Friesland, zodat deze opnieuw kunnen worden beoordeeld. Het voorgaande advies vervalt daarmee.

Deze archeologische quickscan heeft een geldigheid van **2 jaar**. Na verloop van deze periode wordt het advies ongeldig en dient bij ontwikkelingen een nieuw archeologisch advies te worden aangevraagd. Dit geldt ook voor ongewijzigde bouwplannen.

Bovenstaand archeologisch advies is daarmee geldig tot:

21-02-2020

boring: 18035-1

beschrijver: BTS/ADG, datum: 21-2-2018, X: 127.279, Y: 522.835, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 19E, hoogte: -0,39, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, RTK-correctie, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: braak, vondstzichtbaarheid: matig, provincie: Noord-Holland, gemeente: Opmeer, plaatsnaam: Spanbroek, opdrachtgever: Gemeente Opmeer, uitvoerder: Archeologie West-Friesland

boring: 18035-2

beschrijver: BTS/ADG, datum: 21-2-2018, X: 127.302, Y: 522.845, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 19E, hoogte: -0,46, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, RTK-correctie, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: braak, vondstzichtbaarheid: matig, provincie: Noord-Holland, gemeente: Opmeer, plaatsnaam: Spanbroek, opdrachtgever: Gemeente Opmeer, uitvoerder: Archeologie West-Friesland

boring: 18035-3

beschrijver: BTS/ADG, datum: 21-2-2018, X: 127.304, Y: 522.823, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 19E, hoogte: -0,43, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, RTK-correctie, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: braak, vondstzichtbaarheid: matig, provincie: Noord-Holland, gemeente: Opmeer, plaatsnaam: Spanbroek, opdrachtgever: Gemeente Opmeer, uitvoerder: Archeologie West-Friesland

